

פרוטוקול מס' 35/ג

מישיבת ועדת הכנסת ביום שלישי,  
כ"ב בסיון תשי"ח (10.6.1958)  
בשעה 9.00

2779

נ ר כ ח ר :

חברי הוועדה:

- ב. אזניה - היו"ר
- א. אלסמן
- ש. בבה
- א. י. גרינברג (סגן יו"ר הכנסת)
- ס. יזהר
- ש. יוניצ'מן
- ק. כהנא
- י. כמיס
- ח. למדן
- ג' מועדי
- מ. נורוק
- נ. ניר (סגן יו"ר הכנסת)
- ג. שוקן
- ש. שורש

מוזמנים:

א. ידין - משנה ליועץ המשפטי

מ. רוזטי - מזכיר הכנסת.

סדר-היום: א. אישור החלטת יו"ר הכנסת והסגנים

בדבר ביטול ישיבת כנסת.

ב. העברת ההצעה לטה"י בענין תמוע  
לוועדה מתאימה.

ג. תקנון - פרק י"ב

א. אישור החלטת יו"ר הכנסת והסגנים בדבר ביטול ישיבת כנסת.

א. י. גרינברג: יו"ר הכנסת והסגנים מקשים מאת ועדת הכנסת לאשר את החלטתם בדבר ביטול ישיבת הערב היום, כדי לאפשר למשלחת הפרלמנטרית שחזרה מהולנד, למסור דו"ח, לחברי הכנסת.

ש. יוניצ'מן: כבר היה תקדים כזה, ואני מציע לאשר את החלטתם.

ה ו ח ל ט

לאשר את החלטת יו"ר הכנסת והסגנים לבטל את ישיבת הערב ביום שלישי, 10.6.1958

./.

ב. העברת ההצעה לטה"י בענין תמנע לוועדה מתאימה:

היו"ר ב. אזניה: עלינו להחליט לאיזו ועדה להעביר הצעה זו.

ש. יוניצ'מן: יש לנו שתי אפשרויות: ועדה הכספים או ועדת הכלכלה. מכיון שוועדת הכספים עמוסת עבודה, אני מציע להעביר את ההצעה לדיון בוועדת הכלכלה. גם לפי המשרד המטפל בענין זה, שייך הענין לוועדת הכלכלה.

היו"ר ב. אזניה: אינני מתנגד לוועדת הכלכלה, אלא שנראה לי כי טוב יותר להעביר את ההצעה לוועדת הכספים, מכיון שזו טיפלה ודנה כבר בענין זה, ואף שמעה את שר הפיתוח בנידון.

א. י. גרינברג: אני מציע לסטות הפעם מן הנוהג הרגיל ולהעביר את הענין לדיון בוועדה משותפת של ועדת הכספים וועדת הכלכלה, ששתיהן דגות בבעיה זו.

היו"ר ב. אזניה: בוועדת הכספים הופיע כבר השר והופיעו גם הפקידים והשמיעו דבריהם בשאלה זו. אין טעם שחברי ועדת הכספים ישמעו פעמיים את אותם הדברים.

ש. בבה: לגופו של ענין שייכת הבעיה לוועדת הכלכלה. גם בוועדת הכספים לא נתקיים דיון בשאלה זו. נשאלה שאילתה ובשורה לשאילתה השיב השר. אני נוטה לקבל את ההצעה של ועדה משותפת.

היו"ר ב. אזניה: אני בכל זאת מציע להעביר לוועדת הכספים.

ש. יוניצ'מן: נראה לי שגם השר לא יתנגד לוועדה משותפת. גם בוועדת הכלכלה התעוררה לא פעם השאלה הזאת.

ג. שוקן: ממילא ועדת הכלכלה טיפלה, ועוד תטפל בענין תמנע, כי משרד הפיתוח במנה על אותם המשרדים שהשר שלהם מופיע בפני ועדת הכלכלה. בטוחני, שאם יוחלט להעביר את הענין לוועדת הכספים, מישהו בוועדת הכלכלה יעורר את השאלה. דומני שיש להעביר את השאלה לוועדת הכלכלה, ובוזה אף נקל על ועדת הכספים, שהיא ממילא עמוסת עבודה.

ח. למדן: כרגע טוב נעשה אם נאפשר לאותה ועדה שטיפלה בעניני התקציב של תמנע, לדון גם בהצעה זו.

ה צ ג ו ת

בעד	ההעברה	לוועדת הכספים	-	5	קולות
"	"	לוועדת הכלכלה	-	5	"
"	"	לוועדה משותפת	-	6	"
"	"	לוועדת הכספים	-	6	"
"	"	לוועדה משותפת	-	6	"

ג. ניר: אני מציע להקים ועדה משותפת בראשותו של היו"ר ועדת הכספים, לשם דיון בהצעה זו.

ה ר ח ל ט

להעביר את ההצעה לטה"י בענין תמנע לוועדה משותפת של ועדת הכלכלה וועדת הכספים, בראשותו של היו"ר ועדת הכספים.

./.

ג. תקנון הכנסת - פרק י"ב :

סעיף 88:

היו"ר ב. אזניה:  
בישיבה הקודמת דנו בסעיף זה, המספל בזכותו של חבר-הכנסת המציע להשתתף בדיוני הוועדה המטפלת בהצעת החוק. אני הצעתי לחוק את הסעיף הזה, מתוך הנחה שממשיכים בנוהג הקיים, שלפיו משתתפים את המציע, ומתוך הסתמכות על סעיף אחר בפרק זה, שלפיו החבר המציע הוא המביא את החוק לקריאה הראשונה בכנסת. מכאן נובע שהוא גם משתתף בדיוני הוועדה.

ש. יוניצ'מן:  
אם מתקבלת הצעתו של היו"ר, אני מבקש לרשום בפרוטוקול שהנוהג מחייב.

ג. ניר:  
אני מציע לקבל את הצעתו של היו"ר.

היו"ר ב. אזניה:  
לדעתי, טוב נעשה אם נסתפק הפעם בהלכה שבעל-פה, ולא נעשה מסנה הלכה שבכתב.

ש. יוניצ'מן:  
אם הנוהג אינו מחייב - אינני מוכן לקבל הצעה זו.

ח. למדן:  
אנו כותבים תקנון על סמך הנסיון שהיה לנו כבר, ולכן טוב נעשה אם נכתוב דברים מפורשים. הצעתי היא שכל עוד החוק נמצא בשלב המכין בוועדה, לפני הקריאה הראשונה, אין החבר המציע משתתף בדיוני הוועדה. לאחר הקריאה הראשונה, משתתף המציע בדיוני הוועדה. בשלב הראשון הוא רק משמיע את דבריו, ובשלב השני הוא משתתף בדיונים.

ג. ניר:  
נראה לי שאפשר לקבל את הצעת הפשרה של ח"הכ למדן.

ש. שורש:  
השלב הראשון הוא המכריע, ולא ייתכן לשלול את זכותו של חבר הכנסת המציע, דוקא בשלב זה.

נראה לי שטוב נעשה אם נקבל את הצעת היו"ר ונמחוק את הסעיף הזה.

היו"ר ב. אזניה:  
נערוך הצבעה בסיונית.

ה צ ב ע ה (נסיונית)

בעד מחיקת סעיף 88 - 4  
נגד - 5

א. ידין:  
אני מציע לכתוב: החבר המציע רשאי להשמע בוועדה והוועדה רשאית לשתף אותו בדיוניה.

ש. יוניצ'מן:  
בתקנון איננו יכולים לכתוב דברים הנוגדים את יסודות העבודה הפרלמנטרית. זכותו של חבר-הכנסת המציע להשתתף בדיוני הוועדה בכל השלבים.

ש. בבה:  
עלינו לקבוע את הכלל: שהחבר משתתף בכל השלבים. ובמקרים יוצאים מן הכלל נדון ונחליט. היום אנו עושים דבר הפוך: דנים ביוצא מן הכלל. אני מכיר רק בנוסח הראשון המקנה זכות השתתפות בכל השלבים.

אני מציעה שוב לערוך הצבעה נסיונית.

ח. למדן:

ה צ ב ע ה (נסיונית)

בעד קבלת הנוסח המוצע בתקנון 5 -  
נגד 5 -  
בעד מחיקת הסעיף 5 -  
נגד 5 -

היו"ר ב. אזניה: אם יש רוב בעד הנוסח הזה, נקבל אותו. ממילא אנו מניחים את הפרק הזה על השולחן, ולאחר זאת יעירו חברי-הכנסת את הערותיהם ונדון בהן.

ג. גיר: לא היה רוב. הקולות שקולים.

ש. שורש: אפשר להניח את הנוסח הזה על שולחן הכנסת ונשוב לדון בו אחר-כך.

היו"ר ב. אזניה: על שולחן הכנסת אפשר להניח רק דבר שיש לו רוב. אם כך - לא סיימנו עדיין את הסעיף הזה. נעבור לסעיף הבא.

ס ע י פ 89:

א. י. גרינברג: מה הדין אם חבר-הכנסת המציע אינו רוצה לחזור בו מן החוק כולו, אלא רק מפרק אחד?

א. ידין: בשלב של הדיון המוקדם, רשאי המציע להסתלק מהצעתו. לאחר זאת, מכיון שהכנסת העבירה את ההצעה לוועדה, יצא החוק מכלל בעלותו של המציע והוא נמצא בידי הכנסת. אם הוא רוצה להסתלק, הוא יכול לעשות זאת רק ברשות הוועדה.

ש. בבה: בישיבות הקודמות דיברנו כאן על האפשרות שוועדה מאמצת לעצמה הצעת חוק שהחבר המציע הסתלק ממנה. מכיון שאני מתנגד עקרונית ליוזמת חקיקה מצד הוועדות, אני מתנגד גם לאפשרות זו. אם הוועדה רוצה בחוק שהמציע הסתלק ממנו, צריך חבר אחר להציעו והכנסת מחליטה על גורל החוק.

היו"ר ב. אזניה: אתה טוען נגד יוזמת חקיקה של הוועדה ללא הפניה של הכנסת. אבל מה דין הצעת חוק שהועברה כבר ע"י הכנסת לטיפול בוועדה?

ח. למדן: הוועדה יכולה לאמץ הצעת חוק רק לאחר שהכנסת העבירה אליה את החוק לאחר הקריאה הראשונה, והחבר המציע רוצה להסתלק ממנה. זה לא יכול לקרות בשלב הראשון.

ש. שורש: לדעתי, זכותו של חבר-הכנסת המציע לקחת חזרה את החוק, קיימת, כל עוד לא החליטה הכנסת שעל הוועדה להכין את החוק לקריאה השנייה. לאחר שהכנסת החליטה פעמיים: פעם על בדיקה אם החוק ראוי לדיון, ופעם על הכנתו לקריאה השנייה, - אין החבר יכול לחזור בו מהצעתו.

ח. למדן:  
בשלב הראשון אין דיון לגופו של ענין.  
בשלב זה הצעתי שהמזיע אינו משתתף  
בדיונים. בשלב השני - שבו הוא כן משתתף בדיוני הוועדה - דנים  
לגופו של ענין. אם ההצעה אינה נראית למזיע, אין הוא יכול  
לקחת אותה חזרה. הוא יכול רק לאמר שזו אינה הצעתו.

ע. איכילוב:  
חברת-הכנסת למדן טועה לגבי הפרוצדורה.  
בוועדת החוקה, חוק ומשפט, כאשר דנים  
בהצעת חוק פרטית, בשלב הראשון, דנים גם לגופו של ענין, ויש  
ומשנים את כל ההצעה מן הקצה אל הקצה. דוגמא לכך יכולה לשמש  
הצעתו של ח"כ איכילוב בענין הארכת מועדים, שהוועדה שינתה  
אותה.

ח. למדן:  
הנוהג בדיון בהצעותי היה אחר. הכנסת  
ביקשה מן הוועדה לחוות דעתה אם החוק  
ראוי לדיון, והוועדה הביעה את דעתה מבלי להכנס לעצם הענין.

היו"ר ב. אזניה:  
הנוהג הזה הוא בלתי-נכון. אם הוועדה  
מוצאת שיש לדון בהצעת החוק, היא צריכה  
להביא אותה לכנסת כאשר היא מושלמת. אחרת, היא נותנת מכשול  
בפני עוור. על הוועדה לשכלל את הצעת החוק. אם היא לא תמצא  
צורך לשכלל - היא לא תשכלל.

מ. רוזטי:  
במתן זכות חקיקה לחברי-הכנסת יש משום  
סטיה בעקרון שרק הממשלה היא היוזמת  
חוקים. אבל אין להרחיב זכויות אלו גם על הוועדות. הוועדה  
יכולה ליזום חוק, רק אם היא מתבקשת לעשות זאת ע"י הכנסת.  
ועדת החוקה יוזמת חוקים על יסוד החלטת הכנסת.

חבר-כנסת מזיע הצעת חוק. אפשר לקבלה  
או לא לקבלה. אינני מתנגד לכך שהוועדה תשכלל אותו, אבל  
היא יכולה לעשות זאת רק בהסכמתו של המזיע. במקרה שהוא מתנגד  
לכך, זכותו לקחת את הצעת החוק חזרה.

א. ידין:  
אם הוא מתסלק לפני הקריאה הראשונה, אין  
לוועדה זכות לאמץ את ההצעה.

מ. רוזטי:  
זכותו לחזור בו מהצעתו בכל שלב של הדיון,  
כמו הממשלה. אין הוועדה צריכה להמשיך  
לדון בחוק, שהמזיע שלו הסתלק ממנו.

ש. יונג'מן:  
עלינו לשמור על זכויותיו של חבר-הכנסת  
וגם על זמנה של הכנסת.

אם החבר מסתלק מן החוק והוועדה מוצאת  
שחוק זה ראוי להיות מובא לכנסת, מדוע לא תוכל הוועדה לאמץ  
את החוק? מדוע צריך להביאו מחדש חבר-כנסת אחר?

גם אינני מקבל את הדעה שהוועדה אינה  
יכולה ליזום חוק. אבל איננו דנים כרגע בשאלה זו.

היו"ר ב. אזניה:  
בסעיף 89(א) כתוב "בגמר הדיון בוועדה" -  
האם זאת אומרת, אחרי ההצבעה?

א. ידין:  
הכוונה היא לזה, שהמזיע יכול להסתלק  
מהצעתו, בשלב מסוים של הדיון, כאשר הוא  
רואה כיצד החוק נראה, ואז אינו רוצה בו. הדיון העיקרי הוא  
בשלב הפרלימינרי.

ש. גבה:  
לוועדה יש רשות להכניס שינויים  
גם לאחר הקריאה הראשונה. אם  
שינויים אלה אינם נראים למציע - מה דינו אז?

א. ידין:  
בין השלב הראשון לשלב השני נתקיימה  
הקריאה הראשונה והכנסת הטילה על  
הוועדה להכין את החוק לקריאה השניה, היא עושה מה שהיא עושה  
במצוות הכנסת.

ש. גבה:  
אילו ידע המציע לפני כן על השינויים  
שיוכנסו בהצעתו, היה חוזר בו קודם  
לכן. אך שינויים אלה הוכנסו אחר-כך - מדוע תשלל ממנו הזכות  
לחזור בו מהצעתו?

מ. רוזטי:  
מדוע אצל הממשלה זה לא כך?

ח. למדן:  
בענין זה צריכה להיות זכותו של  
חבר-הכנסת המציע כמו זכותו של הממשלה.

היו"ר ב. אזניה:  
זכות זו ניתנה לממשלה, מכיון שהיא,  
אשר עליה מוטל 'חביצו', יכולה לאמר,  
לאחר שיוכנסו שינויים לחוק, כי היא לא תוכל לבצע אותו.

ש. גבה:  
זה הסבר הגיוני, אבל לא משפטי.

מ. רוזטי:  
סעיף 85(ב) הדין בהכנת החוק, אינו  
מובן לי.

היו"ר ב. אזניה:  
אחרת לא ניתן הדבר. על הוועדה  
להכין את הצעת החוק ולהמליץ על  
העמדתה בסדר-היום של הכנסת.

א. ידין:  
אילו נתקבלה הדעה שאין הוועדה מבינה  
את הצעת החוק בשלב הראשון, היה  
צריך לקבל גם את הדעה שהמציע יכול לחזור בו מהצעתו גם אחרי  
הקריאה הראשונה.

ח. למדן:  
אינני מבינה את ההגיון שבדבר,  
שלאחר שהוועדה הופכת את כל החוק  
עד כדי כך שהמציע אינו מכיר אותו, שוללים ממנו את הזכות  
לחזור בו.

היו"ר ב. אזניה:  
בענין זה קיבלנו את דעתו של היועץ  
המשפטי, מר כהן, שאמר, כי אין להעמיד  
הצעת חוק פרטית מיד לקריאה ראשונה, אלא יש להעבירה בדיקה נוספת  
בוועדה, כי הצעת חוק ממסלתית עוברת נסחים רבים עד אשר היא מגיעה  
לכנסת. יש לבדוק גם את מידת ההתאמה שבין הצעת החוק לבין חוקים  
אחרים..

צריך להיות ברור שאם הוועדה אומרת  
שהחוק ראוי לדיון, עליה להכניס לדיון ואף לשנותו בהתאם לצרכים.

ש. שורש:  
אנו מסכנים את הצעות החוק הפרטיות.  
כי יוצר מצב, שהוועדה תרצה להכניס  
שינויים, והמציע יאמר: אינני מקבל אותם. אם אתם מכניסים את  
השינויים - אני לוקח את החוק חזרה.

היו"ר ב. אזניה:

הסיכון הוא גם מצד שני, אם הוועדה תדע שאינה יכולה לעבד את החוק ולשכלל אותו, גם אם תמצא שיש בו גרעין חשוב, היא תסיר אותו, כי לא תוכל לתקן אותו.

ש. בבה:

אני מציע לאחד סעיפים 89(א) ו-89(ב) וחבר-הכנסת יהיה רשאי תמיד לחזור בו. הוועדה יכולה להכניס בחוק שינויים כאלה, לאחר הקריאה הראשונה, שהוא לא ירצה בהצעת החוק. מדוע תשלל ממנו זכות זו?

א. ידין:

יש שתי דעות: האחת, שחבר-הכנסת המציע הוא בעל-בית על הצעתו עד לגבול מסויים; השניה, שבעלותו על ההצעה אינה פוקעת לכל אורך הדרך, והוא יכול לחזור בו בכל שלב של הדיון, עד לקריאה השלישית.

ש. שורש:

הממשלה תשקול היטב היטב אם לקחת חוק חזרה. במקרה של הצעה פרטית יכול לפעמים המציע להתעקש על ענין אחד ובגללו יקח חזרה את החוק, מבלי שישקול את מעשהו באותה מידה כמו הממשלה.

לדעתי, לאחר הקריאה הראשונה פוקעת זכותו של המציע לחזור בו מהצעתו.

א. י. גרינברג:

אם המציע ירצה לחזור בו, ודאי תהיה לו סיבה מספקת לכך. הוא לא יעשה זאת מתוך קלות-דעת, אלא ודאי לאחר שהצעתו תשובה בצורה כזאת עד שלא יכירם עוד. אין להכריחו להביא את החוק אם אינו רוצה בו יותר.

היו"ר ב. אזניה:

אם תתקבל הצעתכם - תהיה זו זכות גדולה מדי שתנתן לחבר המציע. אחד - מול רבים.

ש. בבה:

אילו היה ברור מראש שהחוק יובא לקריאה השנייה והשלישית באותה צורה כפי שהוא טובא לקריאה הראשונה, אפשר עוד לקבל את דעתכם. אבל לא כך יהיה הדבר, ועל-כן יש להשאיר לו את הזכות לחזור בו.

היו"ר ב. אזניה:

חוששני שפרק זה לא יתקבל בכנסת השלישית.

ש. בבה:

אם כך - אני מעדיף שנניח על שולחן הכנסת דבר שאינו מושלם, משלצ נניח אותו בכלל.

היו"ר ב. אזניה:

הצעתכם היא לתת זכות וטו לאחד מול יתר חברי הוועדה.

ש. שורש:

אני מציע שנכתוב כי הוא רשאי לחזור בו עד הקריאה הראשונה. אחרי זה, הוא רשאי להסתלק מבעלות על ההצעה.

א. ידין:

לזה אין התנגדות.

ש. בבה:

אנו רוצים שהמציע יהא רשאי להסתלק מהצעתו בכל שלבי הדיון.

אני מציע לשקול את הבעיה עד לשבוע הבא. נמשיך בענין זה בשבוע הבא.

היו"ר ב. אזניה:

הישיבה ננעלה בשעה 11.00